

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

Kivikautisen asuinpaikan
kaivaus 1983

Päivi Kankkunen

SISÄLLYSLUETTELO

JOHDANTO	1
KAIVAUSPAIKAN ESITTELY	2
ASUINPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA	3
KAIVAUSTEKNIikka	4
MAALAJIT/KULTTUURIKERROS	5
KIINTEÄT RAKENTEET	6
KOEKUOPAT	7
LÖYDÖT	8
YHTEENVETO	9
LUETTELO KARTOISTA	11
LUETTELO NAGATIIVEISTA	12 - 15
LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA	16
KOPIO PERUSKARTOISTA 3141 08 ja 3141 09	17
YLEISKARTTA 1:500	18 a + b
PINTA- JA POHJAVAAITUSKARTAT 1:200	19 - 20 a + b
TASOKARTAT 1:50	21 - 23
TASOKARTAT KOEOJISTA 1:50	24 - 25
PROFIILIKARTAT 1:25	26 - 28
YKSITYISKOHTAKARTTA 521/500, 1:10	29
TASOKARTTA KOEKUOPASTA 470/505, 1:25	
SEKÄ YKSITYISKOHTAKARTTA 1:10, TASOSTA 1,5	30
LÖYTÖKARTTA 1:500	31
KUVATAULUT	32 - 35

JOHDANTO

Vuonna 1976 maanomistaja Lauri Hänninen yhdessä kesämökkiläisten kanssa alkoi rakentaa tietä Ristiina - Suurlahti -tiestä Neulalahteen. Tienrakennukseen otettiin hiekkaa viereisestä rinteestä, jolloin jo huomattiin 'omituisia' palasia hiekassa. Kuitenkin vasta kesällä 1980 kommodori Heltimoisen vävy, opettaja Armin Janzik ja hänen vaimonsa, Leena, kiinnittivät huomiota hiekkakuopan reunoilta löytyneisiin kampakeramisiin saviastian paloihin. Löydöstä ilmoitti museovirastoon toiminnanjohtaja Olli Kervinen 21.7.1980.

Tutkija Paula Purhonen teki paikalle tarkastusmatkan 24.7.1980. Maanomistajalle lähetettiin kiinteän muinaisjäännöksen rauhoitusta koskeva ilmoitus 3369/7.8.1980.

Maanomistajan pyynnöstä ja Ristiinan kunnan myönnettyä varat tutkimustyöhön, otti museovirasto Hartikkalan Neulaniemen kivikautisen asuinpaikan tutkimusohjelmaansa kesäksi 1983.

Sain museoviraston esihistorian toimistolta tehtäväkseni koekaivauksen suorittamisen. Koekaivaus tehtiin 1.- 29.7.1983 välisenä aikana. Tarkoituksena oli selvittää asuinpaikan laajuus sekä kulttuurikerroksen paksuus. Hiekkakuopan reunojen syöpmisen vuoksi kaivettiin n. neljän metrin levyinen vyöhyke sen reunojen ympäri tasokaivauksena. Jälkityöt tehtiin 20.11.- 31.12.1983 välisenä aikana. Kaivauksen johti Päivi Kankkunen ja kartanpiirtäjänä toimi Agneta Ahlqvist.

Kaivajina oli aluksi viisi, myöhemmin seitsemän, kunnan työllisyysvaroilla palkattua ristiinalaista nuorta. Soili Kokko teki vapaaehtoista työtä kaksi viikkoa.

Kaivauksen kokonaispinta-ala oli 220 m^2 ; siitä koekuoppia 66 kpl, kaksi koeojaa 36 m^2 , sekä tasokaivaus hiekkakuopan ympärillä 118 m^2 . Kaivauksen kustannukset jälkitöineen 24 545,51 mk.

Helsingissä 31.12.1983

Päivi Kankkunen

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

Kivikautisen asuinpaikan tutkimus 1983

Kunta: Ristiina

Kylä: Hartikkala

Tila: Neulaniemi RN:o 3:27

Vesteri RN:o 3:18

Omistaja: Lauri Olavi Hänninen, os. Mieluantie, 52300 Ristiina

p. 955/41504

Helmi Kaarina Särkkä, Vesteri, 52300 Ristiina

p. 955/46122

Peruskartta: 3141 08 HIMALANSAARI, painettu 1970, Helsinki

3141 09 LOUHIVESI, painettu 1970, Helsinki

Kaivausalueen koordinaatit: x = 6819 92

y = 521 90

z = 84,12 - 89,74 m mpy

Kaivausalueelta tulleet löydöt: KM 22117:1 - 436

diar. 21.11.1983

Aikaisemmat löydöt: KM 20835:1 - 24

diar. 14.8.1982

Aikaisemmat tutkimukset: Paula Purhosen tarkastuskertomus top.ark.

16.4.1982

Ristiinan Hartikkalan Neulaniemen esihistoriallisen asuinpaikan fosfaattikartoitus

Heikki Matiskainen, 6.3.1982

Diapositiivit nrot: 7571 - 7589

Sivut 32-35 ovat kuvatauluja, joissa kuvat negatiiveista:

58798, 58801, 58804, 58807, 58808, 58809, 58811, 58813, 58819, 58820, 58822, 58824, 58833, 58840, 58842, 58843, 58846.

Luettelo kartoista, negatiiveista ja diapositiiveista on kertomuksen lopussa.

ASUINPAIKAN SIJAINTI JA TOPOGRAFIA

Ristiinan Hartikkalan Neulaniemen kivistä kivikautinen asuinpaikka sijaitsee 11 km Ristiinan kirkolta Suurlahteen vievän tien koillispuolella. Asuinpaikka on melko jyrkästi koilliseen viettävässä, hiekkapohjaisessa muinaisessa rantaterassissa.

Paikalla kasvaa mäntymetsää, joukossa siellä täällä nuoria koivuja. Aluskasvillisuus on lyhytkasvuista: kanervaa, mustikkaa, puolukkaa, sammalta ja jäkälää. Terassin juurella kasvaa tiuhaa lehtipuu - koivu ja leppä - pusikkoa. Pusikon toisella puolella on pelto. Kaakkoon päin mentäessä tulee lehtipuiden sekaan yhä enemmän nuoria, pieniä mäntyjä.

Ristiinasta Suurlahteen vievältä tieltä Jaakko Kontisen tontin kulmalta lähtee Neulalahden rannalla oleville huviloille tie, jota tehdessä 1976 otettiin hiekkaa terassirinteestä. Kampakeraamiset saviastian palaset tulivat tällöin esille. Tien verrella, sen kaakkoispuolella on kaksi hiekkakuoppaa, joista alemman ja suuremman ympäriltä asuinpaikkalöytöjä tehtiin. Ristiinasta Suurlahteen vievästä tiestä noin kilometrin päässä koillisessa on yksi Saimaan nykyisistä lahdista, Louhivesi, johon Neulalahti puolestaan kuuluu. Ristiina - Suurlahti -tien lounaispuolella, asuinpaikkaa vastapäätä, on TWL:n soranottoalue, jonne asuinpaikka-alue ei kuitenkaan ulotu.

Terassi, jolla asuinpaikka on, jatkuu kaakkoon noin 120 m em. tiestä. Sitten terassi loiventuu vähitellen ja kääntyy Ristiina - Suurlahti tien yli etelään jatkuen kohti Yövettä noin 400 m ja kääntyen edelleen luoteeseen Ala-Pentti -nimisen lammen koillispuolelta seuraten ja jyrkentyen.

Terassin käännekohtassa, Ristiina - Suurlahti -tien koillispuolella, on vanha hiekkakuoppa. Kuopan kaakkoispuolelta lähtee toinen neulalahden huviloille vievä tie. Heti tien jälkeen kaakkoon päin mentäessä maasto viettää alaspäin ja noin sadan metrin päästä kohoaa jälleen. Yöveden (Vesterinlahti) ja Louhiveden (Neulalahti) välillä on notkelma. Ko. aluetta nimitetään Neulaportiksi.

KAIVAUSTEKNIikka

Kaivausalue on jaettu kahden eri nimikkeen alle käsittelyn helpottamiseksi. Varsinainen tasokaivausalue, koeajat sekä koekuopat Ristiina - Suurlahti -tien koillispuolella ovat kaivausaluetta 1. Koekuopat em. tien lounaispuolella ovat kaivausaluetta 2.

Kaivaus aloitettiin paaluttamalla terassin myötäinen, luode - kaakko -suuntainen peruslinja 500 (y) sekä sille vastakkainen linja 500(x). Sen jälkeen paalutettiin hiekkakuopan reunusta 2 x 2 m:n ruutuihin ja edelleen koeaja A peruslinjan y eli terassin myötäisesti. Koeaja B paalutettiin linjaa 520 myöten, alkaen peruslinjasta y, korkeuskäyriä vastaan terassin ylärinteeseen. Molemmat koeajat paalutettiin 1 x 2 m:n ruutuihin.

Koekuoppia tehtiin terassin myötäisestä peruslinjasta, $y = 500$, viiden metrin välein sekä terassia vastaan olevasta peruslinjasta, $x = 500$, kuuden metrin välein. Kauempana kaakossa sekä Ristiina - Suurlahti -tien toisella puolella, alueella 2, koekuoppia tehtiin tarpeen mukaan harvempan.

Koordinaatisto kasvoi pohjoiseen ja itään. Mittaukset luettiin ruudun ja paalun länsikulmasta.

Kaivauspaikalla käytettiin yhtä kiintopistettä. Se sijaitsi kannossa lähellä koeajaa A. Kolmiomittauspisteestä Tornivuorelta, korkeus 122,7 m mpy, siirrettiin absoluuttinen korkeusluku kaivauspaikalle. Kaivauspaikan kiintopisteen korkeudeksi saatiin 88,01 m mpy, koneen lukeman ollessa 100. Koneen kaksi muuta lukemaa samalle kiintopisteelle olivat 213 ja 002.

Osa turpeesta poistettiin lapiolla ja sen jälkeen kaivauslastoilla kaivettiin loput turpeesta sekä lyijyhiekka aina hiekan rajalle. Tämä oli taso 1, joka piirrettiin. Edelleen kaivettiin 10 cm:n kerroksissa alaspäin kunnes löydöt ja likamaa loppuivat. Erikoispaikat kaivettiin 5 cm:n kerroksissa.

Hiekkakuopan reunalla olevan suuren kannon ympärystä jätettiin kaivamatta, sillä se olisi romahduttanut kuopan pohjalle suuren osan reunasta. Ruutu 506/506 jätettiin kaivamatta siinä olleen sähköpylvään vuoksi.

Tasoista piirrettiin kartat 1:25, jotka puhtaaksi piirrettäessä pienennettiin 1:50. Keramiikkakeskittymistä ruudussa 522/500 sekä koekuopassa 470/505 piirrettiin yksityiskohtakartat 1:10. Profiilikartat piirrettiin mittakaavaan 1:25 sekä pinta- ja pohjavaaituskartat mittakaavaan 1:200. Yleiskartta on mittakaavassa 1:500.

Kaivauksen päätyttyä kaivetut alueet peitettiin hiekalla ja turpeet ladottiin päälle.

MAALAJIT / KULTTUURIKERROS

Turvekerroksen paksuus kaivausalueella vaihteli 4 - 10 cm:iin ja sen alla ollut lyijyhiekkakerros 2 - 4 cm:iin.

Kaivausalueen poikki, ruutujen 506 - 510/500 - 504 alueella, aina hiekkakuopan reunasta Ristiina - Suurlahti -tielle kulkee tielinjan teelmä. Se on leikattu terassin ylemmän harjanteen läpi. Tielinjan teelmän alueelta sekä hiekkakuopan luoteis- ja pohjoisreunalta oli kuorittu turvetta. Turvekasoja oli ruutujen 514/494 - 498 alueella sekä alhaalla hiekkakuopan kaakkoisrinteessä, ruudussa 510/514, suuri kasa.

Likamaa, joka ei missään ollut kovin voimakasta, alkoi heti turvekerroksen alta. Se oli melko ohut, 5 - 15 cm, paikoitellen 20 cm. Löytöjä tuli heti turvekerroksen alta ja joissakin kohdin likamaan alta.

Tasokaivausalueella oli siellä täällä palaneen hiekan läikkiä; ne eivät kuitenkaan muodostaneet yhtenäisiä kuvioita tai alueita. Kaivausalueen etelänurkassa oli runsaasti ruostehiekkää, etenkin ruudussa 506/500.

Ruudussa 518/500 ilmeni toista tasoa kaivettaessa likamaan ja noen sekainen läikkä, jossa oli pieni kivi (ks. dia 7578). Seuraavaa tasoa kaivettaessa läikkä pieneni ja muuttui palomaaläikäksi, joka edelleen seuraavaa tasoa kaivettaessa hävisi. Kokonaisuudessaan läikän paksuus oli noin 15 cm.

Koeojassa A likamaa jatkui tasossa 1 linjalle 484, tasossa 2 se loppui kuitenkin jo linjalle 488. Myös löydöt vähenivät voimakkaasti linjan 488 jälkeen kaakkoon päin mentäessä.

Koeojassa B likamaa ulottui linjalle 488 eikä löytöjäkään sen yläpuolelta tullut.

Maaperä oli hienoa hiekkaa, joka noin 20 - 30 cm:n syvyydessä muuttui karkeammaksi tai savisemmaksi. Hiekkakuopan luoteisreunan vierestä kulkevan tien luoteispuolelle, linjalle 500 tehdyissä koekuopissa oli noin 25:n syvyydessä, vaalean hiekan jälkeen erittäin hienoa hietaa ja sen alla oli hienoa, harmahtavaa hietaa. Terassin ylemmän tason päälle ja juureen tehdyissä kuopissa oli kiviä ja karkeaa moreenia. Samoin terassin alemman harjanteen juureen tehdyissä koekuopissa.

Alueella 2 oli maaperä myös erittäin hienojakoista hiekkaa, joka vähitellen muuttui karkeammaksi.

Kaivausalueen viimeinen kaivettu taso oli 3, alueella 516 - 522/500 - 508 viimeinen kaivettu taso oli 4; samoin koeojassa A. Pohjataso varmistettiin tarkistamalla pohja lapioilla.

KIIINTEÄT RAKENTEET

Kiinteitä rakenteita ei varsinaiselta avatulta alueelta tullut esiin. Sen sijaan alueella 1, linjoihin $x = 472 - 464 / y = 504 - 512$ rajoittuvalle alueella oli painauma, kooltaan 7×8 m, noin 20 cm syvä. Painauman länsireunalla, sen sisäpuolella, oli koekuoppa 470/505, sen pohjoiskulmalla koekuoppa 470/510. Koekuoppa 464/505 oli painanteen eteläkulmalla, kuitenkin sen ulkopuolella, samoin kuin koekuoppa 464/510 itäkulmalla, mutta painauman ulkopuolella. Koekuopasta 470/505 löytyi erittäin runsaasti keramiikkaa. Koekuopan painanteen puoleisen päädyn profiilissa kiersi kuopan luoteisseinämän puolesta välistä aina kaakkoisseinämän puoleen väliin toinen turvekerros, noin 15 cm nykyisen alapuolella, (ks. dia 7583). Koekuopan pohjoiskulmasta noin metrin verran pohjoiseen oli resentti, pieni kuoppa.

Alueella 2. lähellä Ristiina - Suurlahti -tietä, sen lounaispuolella on kaksi, noin kolmen metrin päässä toisistaan olevaa painauma, kooltaan 7×5 m ja 8×7 m (ks. kartta, s. 10).

KOEKUOPAT

Koekuoppia tehtiin siis päälinjasta 500 = x kuuden metrin välein sekä päälinjasta 500 = y, viiden metrin välein. Kauempana kaakossa sekä alueella 2 koekuoppia tehtiin tarpeen mukaan harvempaan.

Löytöjä tuli lähes kaikista koekuopista. Luoteessa olevan tien toiselle puolelle tehdyistä kuudesta koekuopasta vain yhdestä, 537/499 tuli yksi pii-iskos. Samoin peruslinjan y yläpuolelle tehdyistä kuopista vain yhdestä, 500/495, tuli yksi kvartsi- ja yksi pii-iskos.

Terassin alapuolelta tulivat alimmat löydöt linjalla 520 (y) olleista kuopista. Kaakossa, terassin tasanteella, ei linjan 452 (x) jälkeen kaakkoon päin tullut enää löytöjä (ks. kartta, s. 31).

Koekuoppa 470/505

Kuopan kohdalla oli turvetta 8 cm ja sen alla lyijyhiekkaa 2 cm. Vaaleaa likamaata oli noin 10 cm; se vaihtui vähitellen tummemmaksi ruostehiekaksi. Sen alla, kuopan luoteisseinämän puolivälistä alkaen oli noin senttimetrin levyinen musta juova, joka todennäköisesti oli hiiltynyttä turvetta. Juovan alla oli kapea, vaalea, lyijyhiekkaa muistuttava kerros, noin 2 cm. Alkaen kuopan luoteisseinämästä raita kiertää koillisseinämän kautta kaakkoiseinämän puoliväliin. Raidan alla oli epämääräinen kerros hieman punertavaa hiekkaa, joka asteittain veihettuu pohjahiekaksi (ks. dia 7583).

Toista tasoa kaivettaessa kuopasta tuli esille keramiikkakeskittymä, jolloin kuoppaa laajennettiin metrillä (1 x 2 m) ja kaivamista jatkettiin 5 cm:n kerroksissa. Kerroksessa 4 likamaa hävisi ja löydöt loppuivat (ks. dia 7581, 7582).

Alueelle 2 tehtiin kymmenen koekuoppaa. Kaikki muut, paitsi numero 3, josta tuli saviastian pala, olivat löydöttömiä (ks. kartta, s. 10).

LÖYDÖT

Alue 1: tasokaivaus sekä koeojat A + B

Saviastian reunapaloja, koristeltuja	76 kpl
Saviastian kylkipaloja, koristeltuja	1081 "
Saviastian kylkipaloja, koristeettomia	706 "
Saviastian pohjapaloja	3 "
Saviesineen teelmä	1 "
Piinuolenkärki	1 "
Kvartsiesine	1 "
Piiesineen teelmiä	5 "
Kvartsikaapimen teelmä	1 "
Liuskerenkaan katkelmia	2 "
Hiekkakivihioimen kappale	1 "
Pii-iskoksia	101 "
Kvartsi-iskoksia	228 "
Kivilaji-iskoksia	13 "
Palanutta luuta	33 " = 8,8 g

Alue1: koekuopat

Saviastian reunapaloja, koristeltuja	26 "
Saviastian reunapaloja, koristeettomia	10 "
Saviastian kylkipaloja, koristeltuja	295 "
Saviastian kylkipaloja, koristeettomia	322 "
Saviastian pohjapaloja	3 "
Saviesineen teelmä	1 "
Palaneen saven kappale	1 "
Piinuolenkärkiä	3 "
Kvartsinuolenkärki	1 "
Pii-iskoksia	34 "
Kvartsi-iskoksia	176 "
Kivilaji-iskoksia	2 "
Palanutta luuta	3 " = 1,2 g

Alue 2: koekuopat

Saviastian kylkipala, koristeeton	1 "
-----------------------------------	-----

Kaivausalueella oli neljä selvästi havaittavaa keramiikkakeskittymää. Aivan kaivausalueen luoteisreunassa, ruutujen 518 - 522/496 - 504 alueella = ns. reunakeskittymä. Siitä tuli melko runsaasti löytöjä vielä kolmannesta kerroksesta. Toinen keskittymäalue oli ruuduissa 502 - 506/500 - 502. Kolmas alue oli koekuopassa 470/505, painauman reunalla. Neljäs alue oli koekuopassa 482/505.

Piitä löytyi melkein koko kaivausalueelta. Runsaimmin sitä tuli kuitenkin em. kaivausalueen reunakeskittymästä eli siis ruutujen 518 - 522/496 - 504. Koekuopista 452/510, 488/505 sekä 494/505 tuli myös tavallista enemmän piitä.

Kvartsi-iskosten määrä jakautui melko tasaisesti koko alueelle. Em. reunakeskittymästä löyty huomattava määrä iskoksia. Myös koekuopista 452/510 ja 482/510 tuli runsaasti kvartsi-iskoksia.

Kivilaji-iskoksia tuli koko kaivausalueelta vain 15 kpl, suurin osa kaivausalueen reunakeskittymästä. Koekuopasta 452/510 tuli myös kaksi iskosta.

Palanutta luuta tuli niukasta. Eniten reunakeskittymästä sekä koekuopasta 488/505.

Kaivausalueen läntinen nurkkaus hiekkakuopan reunalla on ollut kaivauksen runsaslöytöisin alue. Sillä kohdalla likamaakerros oli kaikkialla runsaslöytöisin.

YHTEENVETO

Ristiinan Hartikkalan Neulaniemessä kaivettiin yhteensä 220 m^2 . Koekuoppia oli yhteensä 66 kpl = 66 m^2 , tasokaivausalue 118 m^2 sekä koeojat 36 m^2 .

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää asuinpaikka-alueen laajuus sekä kulttuurikerroksen paksuus.

Alueella 1 asuinpaikka rajoittuu luoteessa tiehen, joka vie Ristiina - Suurlahti -tiestä Neulalahden rannalla oleville huviloille. Tästä

120.2
 tiestä asuinpaikka ulottuu noin 60 m:n päähän kaakkoon seuraten kiinteästi terassin alemmaa harjannetta noin 25 m:n levyisenä vyöhykkeenä.

Tasokaivausalueella likamaakerros oli suhteellisen yhtenäinen, mutta vaalea ja melko ohut, 5 - 15 cm. Tasossa 2 oli löytöjen määrä kaikkein suurin. Löytöjä tuli suhteellisen tasaisesti koko tasokaivausalueelta, huomattava löytökeskittymä oli kuitenkin kaivausalueen luoteisreunassa, ruutujen 518 - 522/496 - 504 alueella.

Alueelle 2 tehtiin kymmenen koekuoppaa, joista yhdestä, nro 3:sta, tuli saviastian pala. Vuonna 1981 Matti Huurre löysi lisäksi em. alueen läheltä ylempää, harjanteen päältä, TVL:n koekuopasta kvartsi-iskoksia sekä palanutta luuta. Tästä on pääteltävissä, että asuinpaikka-alue jatkuu tien lounaispuolelle, alueelle 2. Kyseisellä alueella, em. koekuopasta nro 3 pohjoiseen, Ristiina - Suurlahti -tien vieressä on kaksi painaamaa, jotka saattaisivat olla asumusten pohjia.

Koekaivauksen löytömateriali sinänsä on yhtenäinen ja antaa aiheen olettaa, että asuinpaikka on ollut käytössä suhteellisen lyhyen ja yhtenäisen ajan, kampakeramiikan tyypillisen vaiheen aikana.

Tarkempaa fosfaattianalyysiä varten ei näytteitä otettu, koska kaivettu alue oli liian pieni ja koekuoppineen pirstoutunut.

Kiinteitä rakenteita, alueella 472 - 464/504 - 512 olevaa kuopannetta (mahdollinen asumuksen pohja ?) lukuunottamatta, ei löytynyt.

Asuinpaikan alimmat löydöt tulivat linjalta 520, 84,41 m mpy; ylimmät koeoja B:n toiseksi ylimmästä ruudusta, 87,96 m mpy.

LUETTELO KARTOISTA

- s. ~~157~~ Kopio peruskartoista 3141 08 HIMALANSAARI
3141 98 LOUHIVESI
- s. 18 a + b Yleiskartta 1:500, a = A2 ja b = A3
- s. 19 a + b Pintavaaituskartta 1:200, a = A2 ja b = A3
- s. 20 a + b Pohjavaaituskartta 1:200, a = A2 ja b = A3
- s. 21-23 Tasokartat 1:50, A2, A4
- s. 24-25 Tasokartat koeojista 1:50, A2
- s. 26-28 Profiilikartat 1:25, A2
- s. 29 Yksityiskohtakartta 521/501, 1:10, A4
- s. 30 Tasokartta koekuopasta 470/505 1:25
sekä yksityiskohtakartta 1:10, tasosta 1,5, A3
- s. 31 Löytökartta 1:500, A4

LUETTELO NEGATIIVEISTA

- 58798 kaivauspaikka, kuvattu koillisesta
- 58799 kaivauspaikka, kuvattu koillisesta
- 58800 kaivauspaikan alaosa/terassin alaosa, kuvattu luoteesta
- 58801 kaivauspaikan alaosa/terassin alaosa, hiekkakuoppa, kuvattu luoteesta
- 58802 kaivauspaikan alaosa/terassin alaosa, hiekkakuoppa, kuvattu luoteesta
- 58803 kaivauspaikka/terassin alempi harjanne, hiekkakuopan yläreuna, kuvattu luoteesta
- 58804 kaivausalue/terassin tasanne, kuvattu luoteesta
- 58805 kaivausalue/terassin yläosa, kuvattu luoteesta
- 58806 kaivaus alue, raivattuna ja paalutettuna, kuvattu koillisesta
- 58807 kaivausalueen alaosa/terassin alaosa, raivattuna, kuvattu luoteesta
- 58808 kaivausalueen alaosa, hiekkakuoppa, raivattuna ja paalutettuna, kuvattu luoteesta
- 58809 kaivausaluetta/terassin tasanne, hiekkakuopan yläreuna, raivattuna ja paalutettuna, kuvattu luoteesta
- 58810 kaivausalueen yläosa/terassin tasanne, raivattuna ja paalutettuna, kuvattu luoteesta
- 58811 kaivausalue/terassin yläosa, raivattuna ja paalutettuna, kuvattu luoteesta
- 58812 kaivausalue/terassin yläosa, kuvattu luoteesta
- 58813 kaivausalue/terassin ylätasanne, edessä J. Kontisen talon kaakkoispuolelta Neulalahden huviloille vievä tie, kuvattu luoteesta
- 58814 kaivausalue/terassin tasanne, paalutettuna, kuvattu lounaasta
- 58815 kaivausalue/terassin tasanne, paalutettuna, kuvattu lounaasta
- 58816 kaivauspaikka/terassin tasanne, paalutettuna, etualalla tienlinjan teelmä, kuvattu lounaasta

- 58817 kaivajat kaivamassa, hiekkakuopan länsikulmalla, kuvattu lounaasta
- 58818 piirtäjä Agneta Ahlqvist
- 58819 tasokaivausalue, hiekkakuopan yläosassa ja koeoja A:n osa, kuvattu kaakosta
- 58820 kaivausalue/terassin yläosa, tielinjan teelmä, takana Ristiina - Suurlahti -tie, kuvattu kaakosta
- 58821 kaivausalue/terassin yläosa, tielinjan teelmä, kuvattu kaakosta
- 58822 kaivausalue/terassin tasanne, takana J. Kontisen talo, tielinjan teelmä, kuvattu kaakosta
- 58823 kaivausalue/terassin tasanne, hiekkakuopan yläreuna, taso 1, kuvattu kaakosta
- 58824 tasokaivausalue/terassin harjanne, hiekkakuopan yläreuna, taso 1, kuvattu kaakosta
- 58825 ruudut: 518 - 522/500, taso 1, kuvattu kaakosta
- 58826 ruudut: 510/500 - 502, taso 1, kuvattu kaakosta
- 58827 ruudut: 512 - 516/500, taso 1, kuvattu kaakosta
- 58828 ruudut: 508/500 - 506, taso 1, kuvattu lounaasta
- 58829 ruudut: 506/500 - 506, taso 1, kuvattu lounaasta
- 58830 ruudut: 510 - 506/508 - 512, taso 1, kuvattu lounaasta
- 58831 ruudut: 518 - 520/502, taso 1, kuvattu luoteesta
- 58832 ruudut: 520/504 - 506, taso 1, kuvattu lounaasta
- 58833 koeoja A = ruudut 482 - 504/500, taso 2, kuvattu kaakosta
- 58834 koeoja A = ruudut 482 - 504/500, taso 2, kuvattu luoteesta
- 58835 profiili koekuopasta 494/505, luoteisseinämästä, kuvattu kaakosta
- 58836 keramiikkakeskittymä, ruudun 522/500 itäkulmassa, taso $\frac{1}{2}$, kuvattu lounaasta
- 58837 keramiikkakeskittymä, ruudun 522/500 itäkulmassa, taso $\frac{1}{2}$, kuvattu lounaasta

- 58838 ruudut: 506 - 508/510 - 512, taso 2, kuvattu lounaasta
- 58839 koeoja A = ruudut 502 - 504/500, taso 3, kuvattu etelästä
- 58840 keramiikkakeskittymä, ruudun 522/500 itäkulmassa, taso 1 $\frac{1}{2}$, kuvattu lounaasta
- 58841 koekuoppa 470/505, keramiikkakeskittymä, taso 2 $\frac{1}{2}$, kuvattu koillisesta
- 58842 koekuoppa 470/505, keramiikkakeskittymä, taso 2 $\frac{1}{2}$, kuvattu lounaasta
- 58843 koeoja B = ruudut 520/488 - 498, taso 2, kuvattu lounaasta
- 58844 ruutu: 518/500, nokimaaläikkä, jossa kivi, taso 2, kuvattu lounaasta
- 58845 keramiikkakeskittymä, ruudun 522/500 itäkulmassa, taso 2, kuvattu lounaasta
- 58846 kaivajat: Juha Kirjalainen, Jouko Ukkola, Harri Uusitalo, Kari Itäkodes, Petri Liukkonen, Juha Tikkanen, Olli-Matti Valkonen sekä Soili Kokki ja piirtäjä Agneta Ahlqvist
- 58847 profiili koekuopasta 488/515, lounas/kaakkoisseinämästä, kuvattu pohjoisesta
- 58848 profiili koekuopasta 488/510, kaakkoisseinämästä, kuvattu lounaasta
- 58849 tielinjan teelmä, sen takana sähköpylväs ja Ristiina - Suurlahti -tie, kuvattu koillisesta
- 58850 kaivausaluetta peitettynä, terassin yläosa, kuvattu luoteesta
- 58851 kaivausaluetta peitettynä, terassin yläosa, kuvattu luoteesta
- 58852 kaivausaluetta peitettynä, terassin yläosaa ja tasannetta, kuvattu luoteesta
- 58853 kaivausaluetta peitettynä/terassin tasanne, hiekkakuopan yläreuna, kuvattu luoteesta
- 58854 kaivausaluetta peitettynä/terassin tasanne, hiekkakuopan yläreuna, kuvattu luoteesta

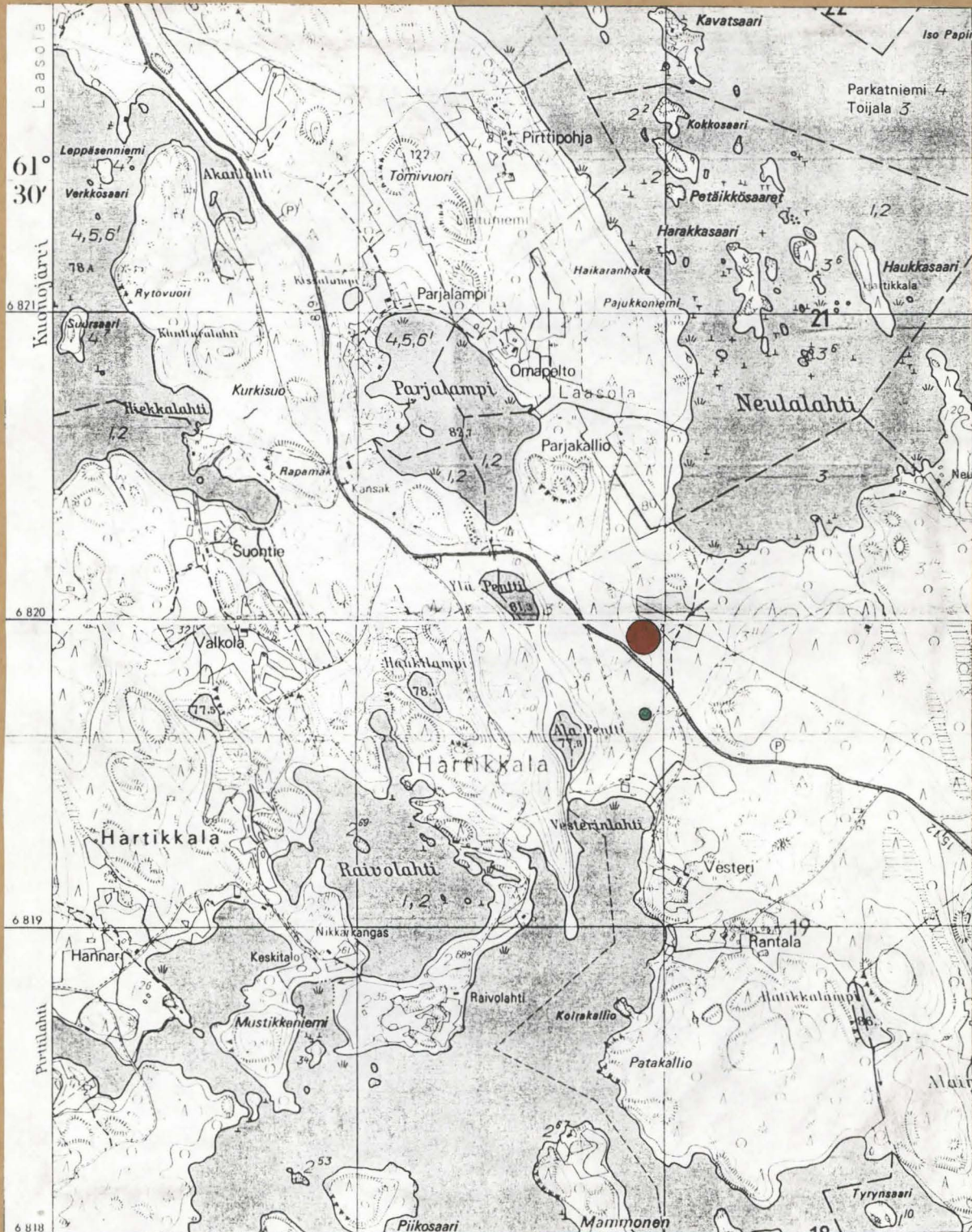
58855 kaivausaluetta peitettynä/terassin alaosa, hiekkakuoppa,
kuvattu luoteesta

58876 kaivausaluetta peitettynä/terassin alaosa, kaivauskoppi,
kuvattu luoteesta

LUETTELO DIAPOSITIIVEISTA

- 7571 \ Kaivausalue hiekkakuopan ympärillä, kuvattu koillisesta
- 7572 \ Kaivausalue, kuvattu kaakosta
- 7573 Kaivausaluetta hiekkakuopan yläreunassa, taso 1, kuvattu kaakosta
- 7574 Kaivausalueen kaakkoisreuna, kuvattu pohjoisesta
- 7575 Koeoja A, ruudut 482-504/500, taso 2, kuvattu luoteesta
- 7576 Koeoja A, ruudut 500-504/500, taso 1, kuvattu kaakosta
- 7577 Koeoja B, ruudut 520/488-498, taso 2, kuvattu lounaasta
- 7578 Nokiläikkä ruudussa 518/500, taso 2, kuvattu lounaasta
- 7579 Keramiikkakeskittymä ruudun 522/500 itäkulmassa, taso 2, kuvattu lännestä
- 7580 Profiili ruudusta 514/500, lounaisseinämästä, kuvattu koillisesta
- 7581 Keramiikkakeskittymä koekupassa 470/505, taso 3, kuvattu koillisesta
- 7582 Keramiikkakeskittymä kuokuopassa 470/505, taso 3, kuvattu luottesta
- 7583 Luoteisseinämän profiili koekuopasta 470/505, kuvattu kaakosta
- 7584 Petri Liukkonen ja Kari Itäkodes poistavat turvetta koekuopasta 494/505
- 7585 Soili Kokki ja Juha Kirjalainen kaivamassa hiekkakuopan yläreunassa
- 7586 Kaivausalueen terassin ylempi harjanne, kaivauspaikka peitettynä, kuvattu luoteesta
- 7587 Kaivausalueen terassin tasanne, kaivauspaikka peitettynä, kuvattu luoteesta
- 7588 Kaivausalueen terassin alempi harjanne, kaivausalue peitettynä, kuvattu luoteesta
- 7589 Piirtäjä Agneta Ahlqvist ja kaivajat

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

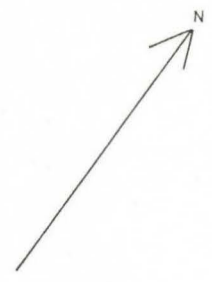
OTE PERUSKARTTALEHDISTÄ 3141 08 HIMALANSAARI 1970
 1:20000 3141 09 LOUHIVESI 1970

- kaivausalue 1
- koekuopat, alue 2

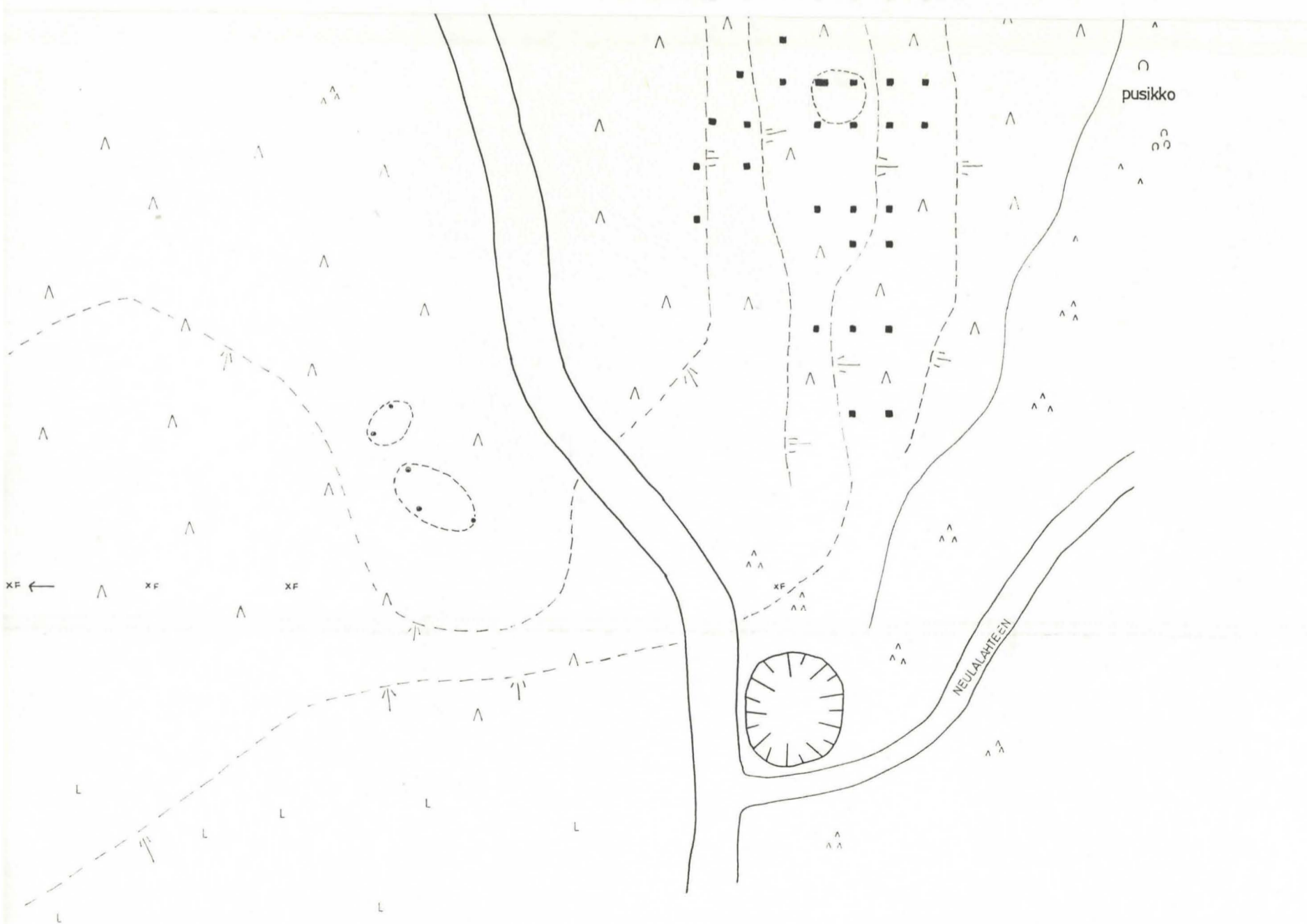
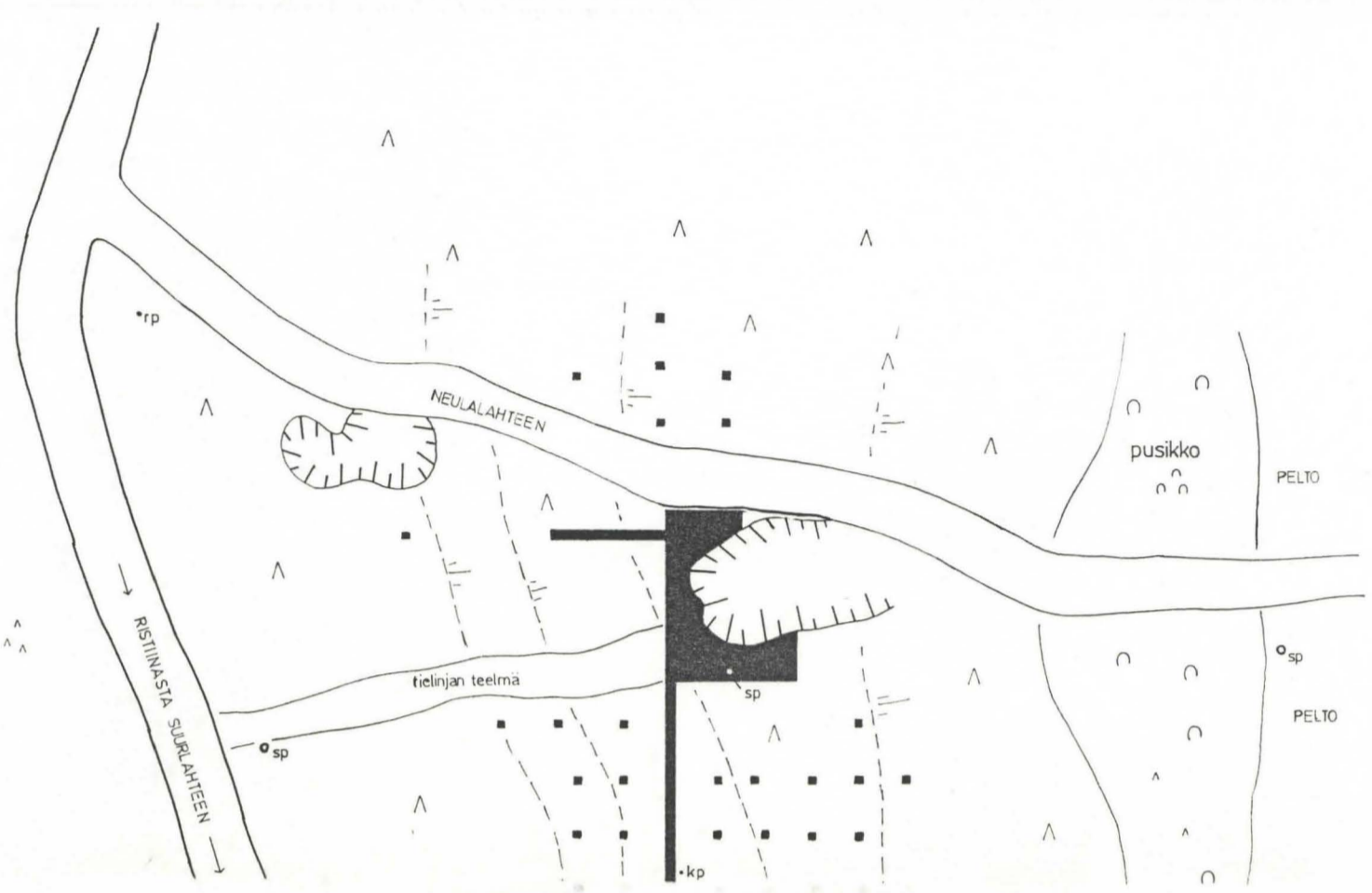
RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P. KANKKUNEN 1983
yleiskartta
mk 1:500

10 m
piirt. P. Kankkunen

- kaivausalue 1983
- koekuoppa
- kp kiintopiste
- rp rajapyykki
- o sp sähköpylväs
- x F fosfaattinäyte kohdan keppi
- L hakattu metsä
- painauma
- △ mäntymetsä
- ▽ lehtimetsä
- △△△ pensaikko/taimikko
- puu
- || sadeveden virtaussuunta
- terassin taitekohta

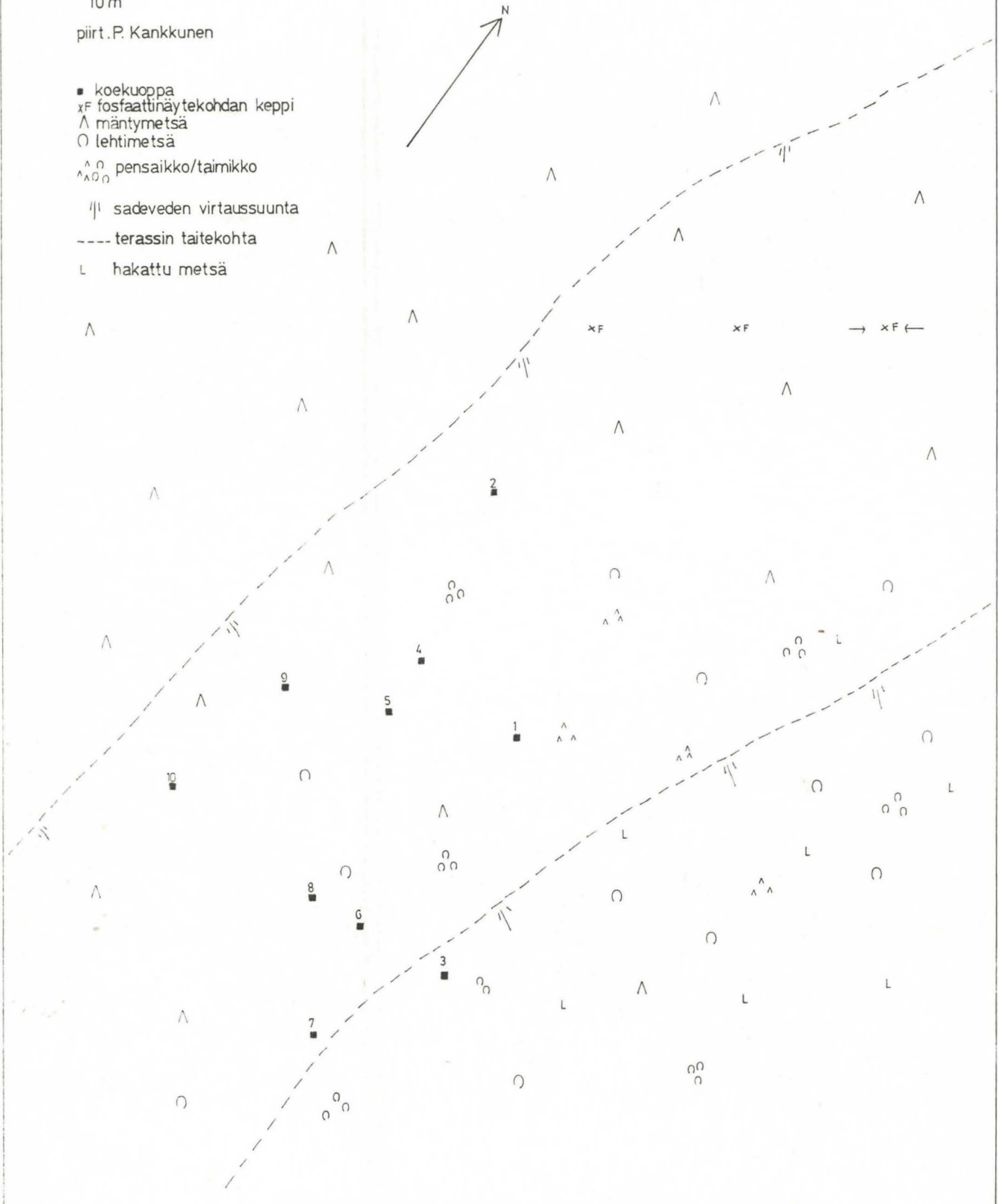
RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P. KANKKUNEN 1983
yleiskartta, alue B
mk 1:500

10 m

piirt. P. Kankkunen

- koekuoppa
- x F fosfaatinäytekohdan keppi
- △ mäntymetsä
- lehtimetsä
- △ ○ pensaikko/taimikko
- || sadeveden virtaussuunta
- terassin taitekohta
- L hakattu metsä

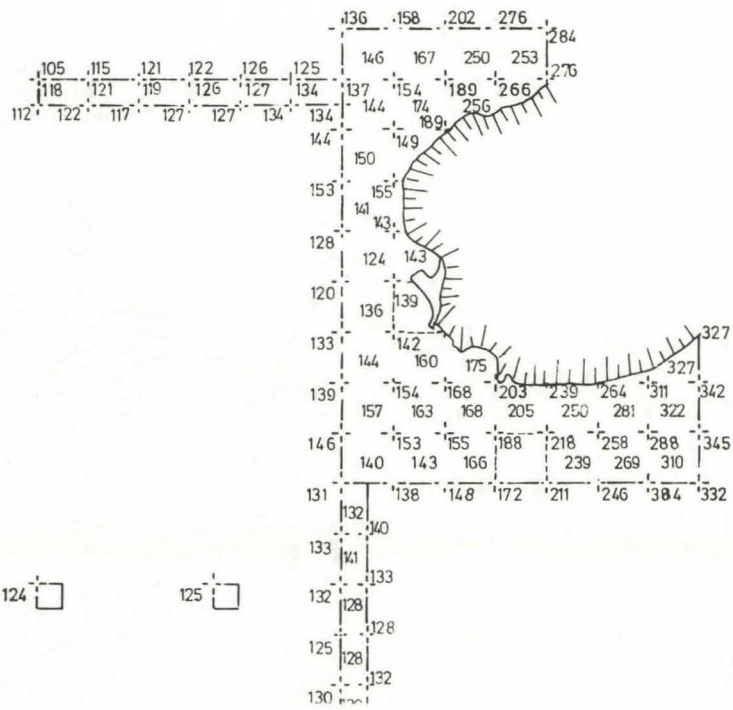
P. KANKKUNEN 1983
pintavaaituskartta
kp=100=88,01m ymp
koje 2=213=88,01m ymp
koje 3=002=88,01m ymp
mk 1:200
—=1m
piirt. A. Ahlqvist

19a

- 544
- 542
- 540
- 538
- 536
- 534
- 532
- 530
- 528
- 526
- 524
- 522
- 520
- 518
- 516
- 514
- 512
- 510
- 508
- 506
- 504
- 502
- 500
- 498
- 496
- 494
- 492
- 490
- 488
- 486
- 484
- 482
- 480
- 478
- 476
- 474
- 472
- 470
- 468
- 466
- 464
- 462
- 460
- 458
- 456
- 454
- 452
- 450

kj 2=022

kj 2=040

kj 2=124

125

kj 3=362

105

kj 2=136

kj 2=122

kj 2=081

090

122

080

119

123

144

178

344

kj 2=075

080

122

128

190

kj 3=248

kj 2=060

094

127

128

kj 2=090

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P. KANKKUNEN 1983
pintavaaituskartta
kp = 100 = 88,01m ymp
koje 2 = 213 = 88,01m ymp

mk 1: 200

— = 1m
piirt. A. Ahlqvist

kj 2 = 065

149

254

123

170

292

138

200

-450

-448

-446

-444

-442

-440

-438

-436

-434

-432

-430

-428

-426

-424

-422

-420

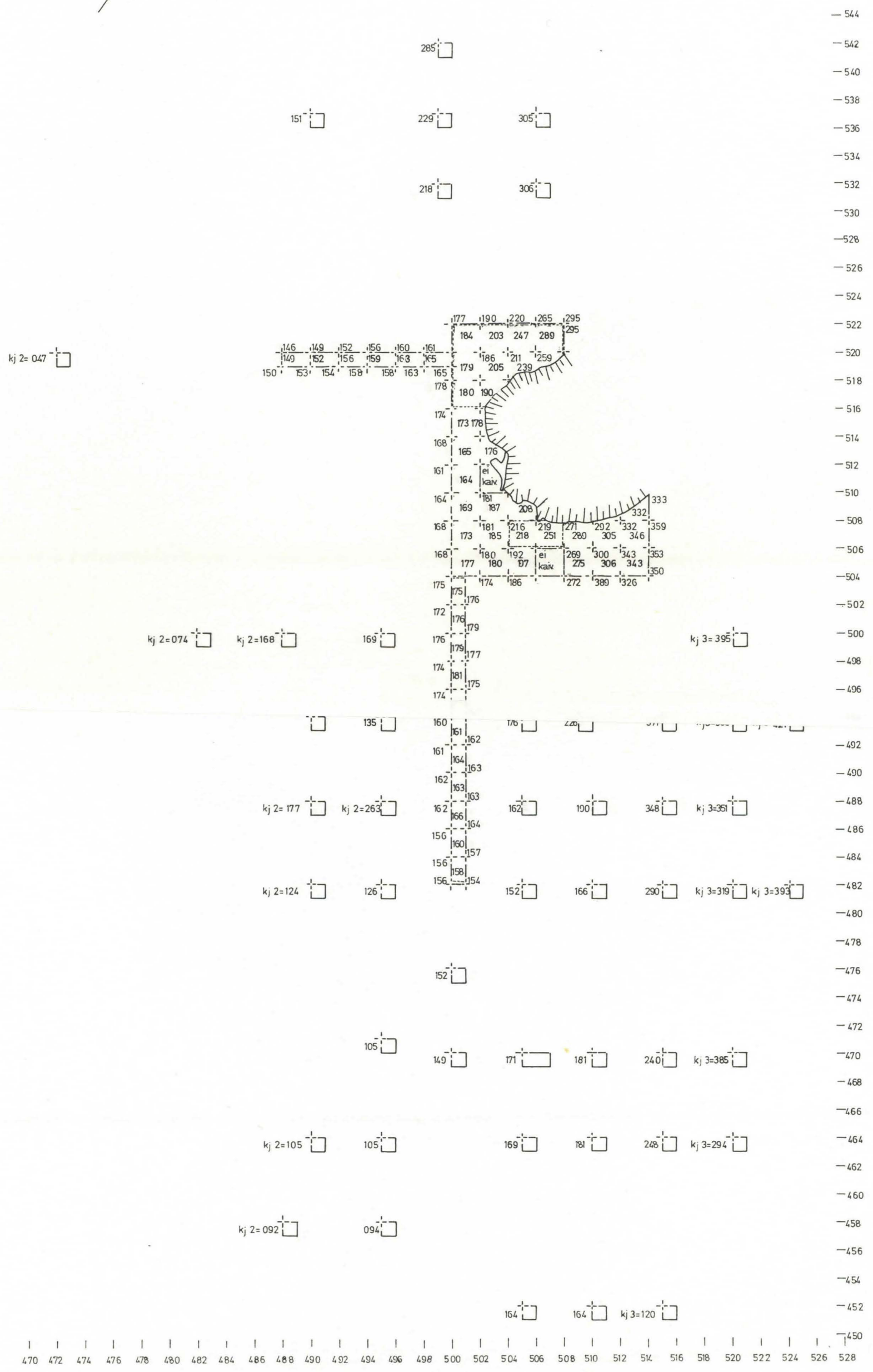
-418

-416

470 472 474 476 478 480 482 486 488 490 492 494 496 498 500 502 504 506 508 510 512 514 516 518 520 522 524 526 528

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

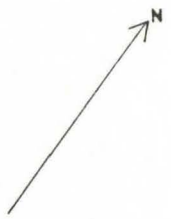
P. KANKKUNEN 1983
pohjavaaituskartta
kp=100=88,01m ymp
koje 2 = 213 = 88,01m ymp
koje 3 = 002 = 88,01m ymp
mk 1:200
— = 1m
piirt.A. Ahlqvist

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P.KANKKUNEN 1983
pohjavaaituskartta
kp=100=88,01m ymp
koje 2= 213= 88,01m ymp

mk 1:200
1cm = 1m
piirt.A.Ahlqvist

kj 2=106

180

283

155

203

330

177

244

- 450
- 448
- 446
- 444
- 442
- 440
- 438
- 436
- 434
- 432
- 430
- 428
- 426
- 424
- 422
- 420
- 418
- 416

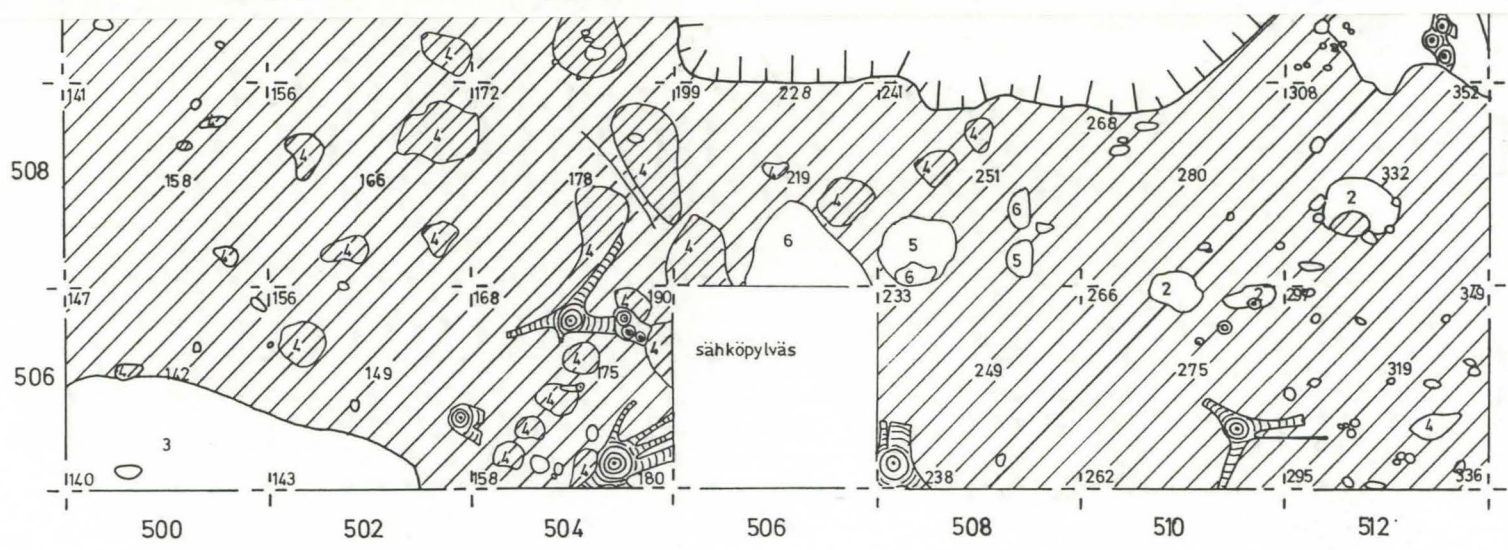
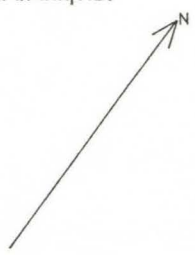
- 470
- 472
- 474
- 476
- 478
- 480
- 482
- 486
- 488
- 490
- 492
- 454
- 496
- 498
- 500
- 502
- 504
- 506
- 508
- 510
- 512
- 514
- 516
- 518
- 520
- 522
- 524
- 526
- 528

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

PKANKKUNEN 1983
ruudut: 506-522/500-512
taso 1
kp=100= 88,01m ymp
mk 1:50

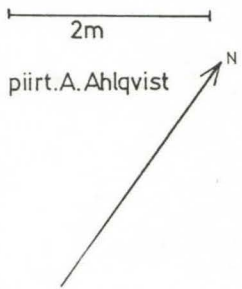
2m

piirt.A. Ahlqvist

	vaalea likamaa	5	savi
2	ruskea hiekka	6	savensekainen hiekka
3	ruostehiekka		kanto
	likamaa		juuri
4	turpeensekainen hiekka		kivi

P.KANKKUNEN 1983
 ruudut: 506-522 / 500-512
 taso 2
 kp=100=88,01m ymp
 mk 1:50

	vaalea likamaa	5	savi		juuri
	likamaa	6	savensekainen hiekka		kivi
1	vaalea hiekka	7	palannut hiekka		hiili
2	ruskea hiekka		keramiikkakeskittymä		
3	ruostehiekka		saviastianpala		
4	turpeensekainen hiekka		kanto		

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P.KANKKUNEN 1983

ruudut 518-522/500-506

taso 3

kp=100=88,01m ymp

mk 1:50

2m
piirt. A. Ahlqvist

likamaa

1 vaalea hiekka

3 ruostehiekka

4 turpeensekainen hiekka

6 savensekainen hiekka

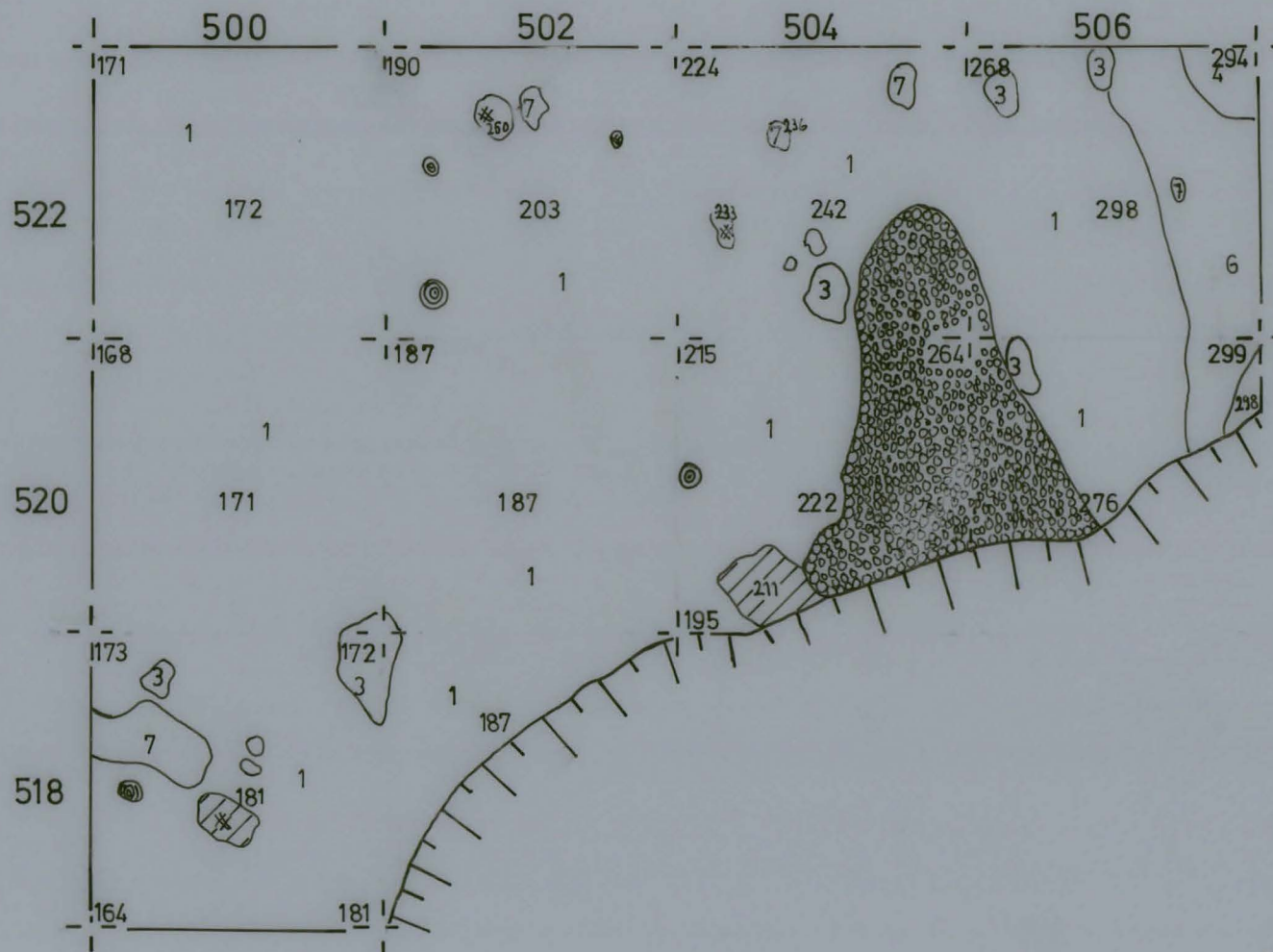
7 palanut hiekka

kanto

hiili

kivi

kivikko

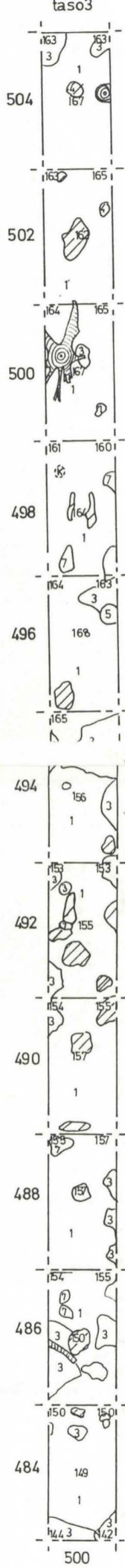
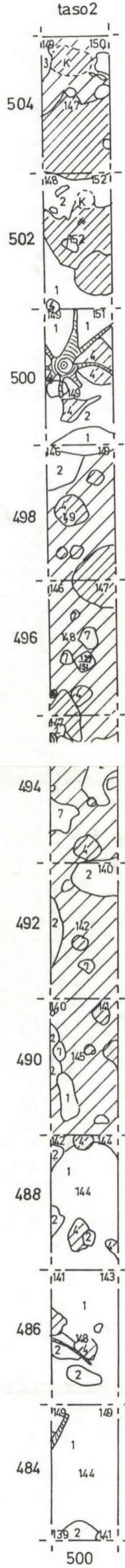
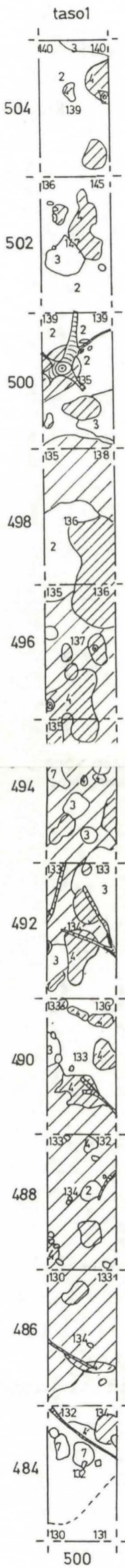
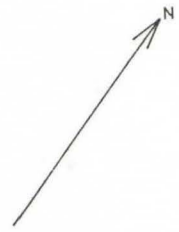
RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P. KANKKUNEN 1983
ruudut 484-504/500
tasot: 1-3
kp=100=88,01m ymp
mk 1:50

2m

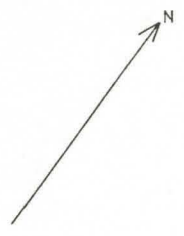
koeoja A
piirt. A. Ahlqvist

- vaalea likamaa
- likamaa
- 1 vaalea hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 ruostehiekka
- 4 turpeensekainen hiekka
- 7 palanut hiekka
- keramiikkakeskittymä
- kanto
- juuri
- kivi

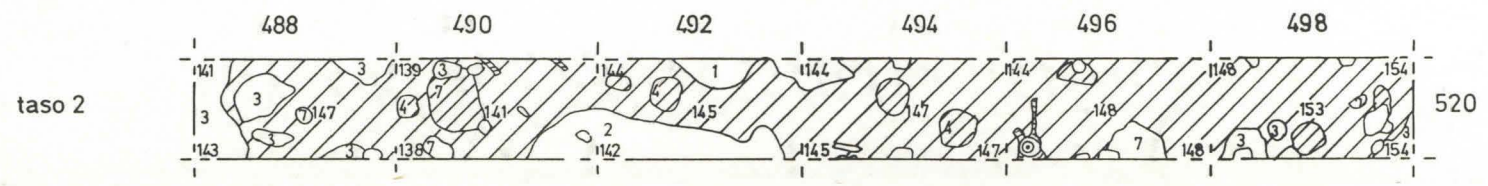
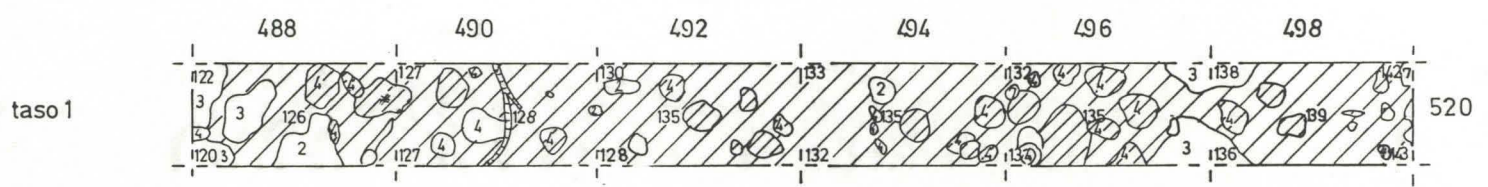

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P.KANKKUNEN 1983
ruudut 488 - 498 / 520
tasot 1 - 2
kp=100=88,01m ymp
mk1:25

2m
koeoja B
piirt.A.Ahqvist

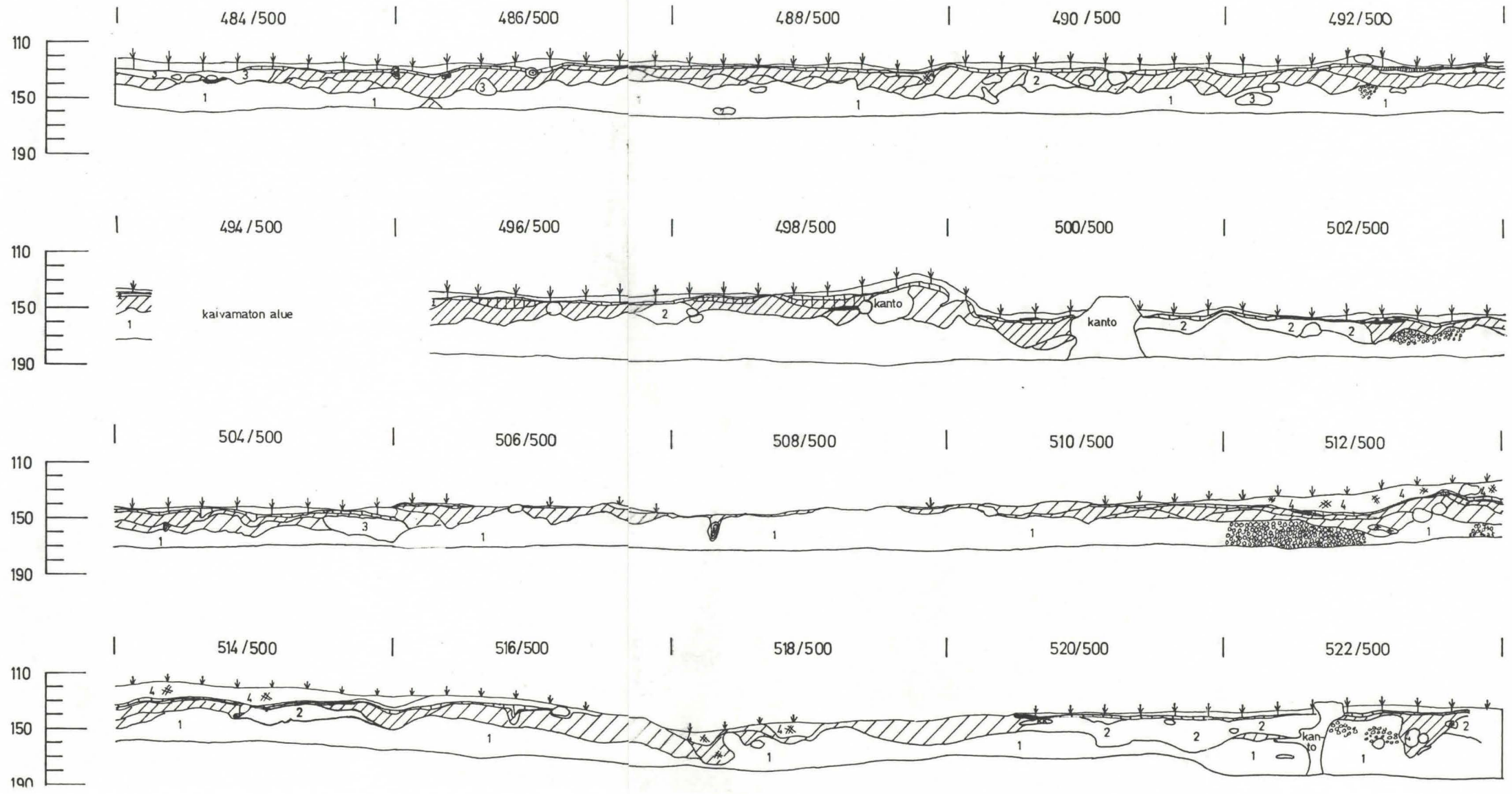
	vaalea likamaa	7	palanut hiekka
	likamaa		hiili
1	vaalea hiekka		kanto
2	ruskea hiekka		juuri
3	ruostehiekka		kivi
4	turpeensekainen hiekka		

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

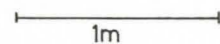
P. KANKKUNEN 1983
profiilikartta
ruudut: 484 - 522 / 500
lounaisseinämästä
kp=100= 88,01m ymp
mk 1:25

1m
piirt. A. Ahlqvist

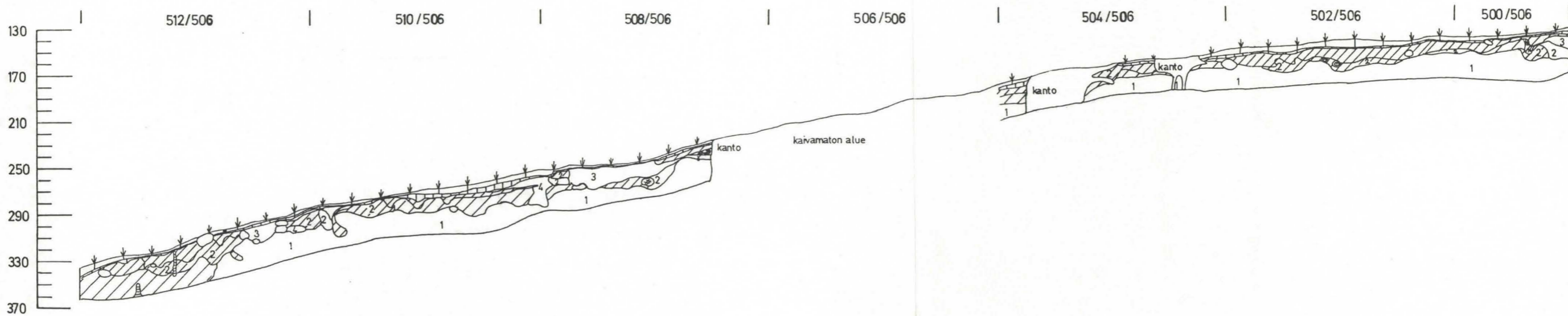
- turve
- lyijyhiekka
- likamaa
- vaalea likamaa
- 1 vaalea hiekka
- 2 ruskea hiekka
- 3 ruostehiekka
- 4 turpeensekainen hiekka
- * hiili
- (K) keramiikkakeskittymä
- (O) kanto
- juuri
- kivi
- ⊗ kivikko

P.KANKKUNEN 1983
 profiilikartta
 ruudut 512 - 500 / 506
 kaakkoisseinämästä
 kp=100=88,01m ymp
 mk 1:25

piirt. A.Ahlqvist

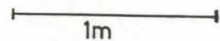

↓	turve	3	ruostehiekka
▨	lyijyhiekka	4	turpeensekainen hiekka
▧	likamaa	※	hiili
▩	vaalea likamaa	◎	kanto
1	vaalea hiekka	⌒	juuri
2	ruskea hiekka	○	kivi

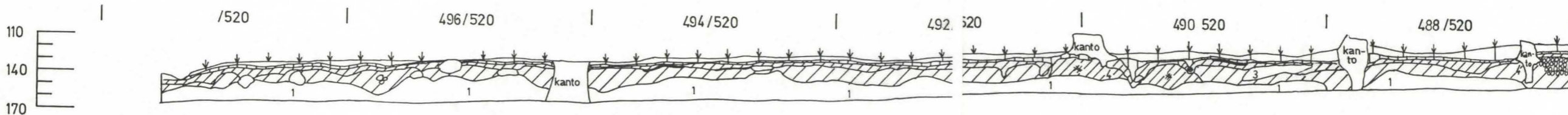
RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P. KANKKUNEN 1983

profiilikartta
ruudut 488-488/520
kaakkoisseinämästä
kp=100= 88,01m ymp
mk 1: 25

piirt. A. Ahlqvist

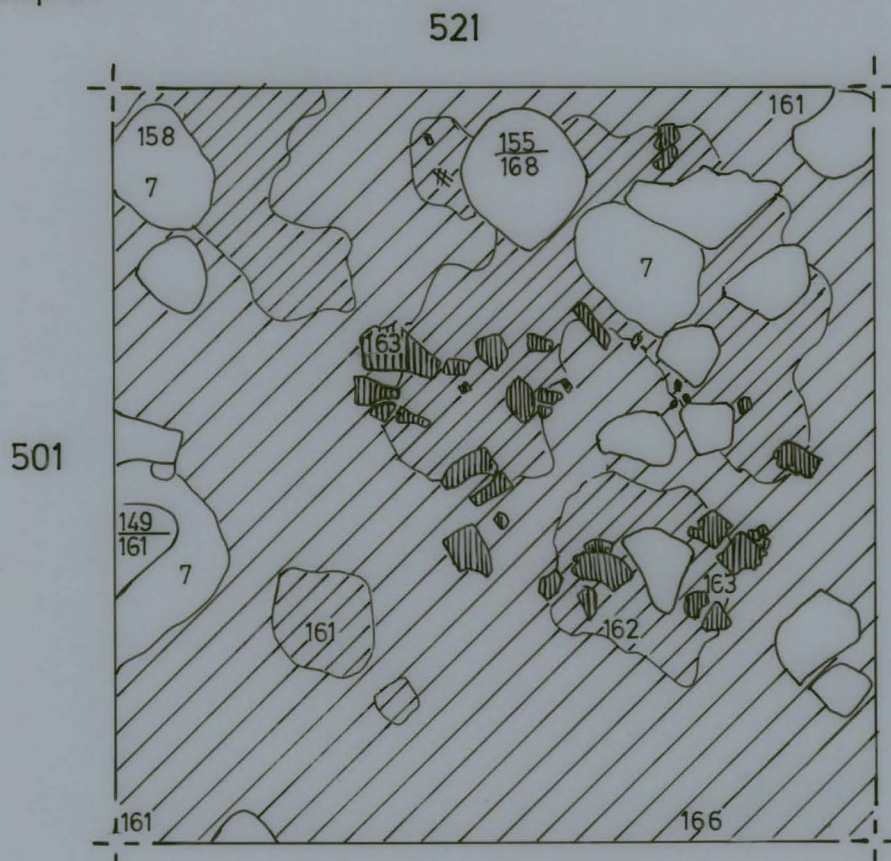
	turve		3 ruostehiekka
	lyijyhiekka		4 turpeensekainen hiekka
	likamaa		juuri
	vaalea likamaa		kivi
	1 vaalea hiekka		kivikko
			hiili

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P.KANKKUNEN 1983
yksityiskohtakartta
ruutu 521/501
taso 1,5
kp = 100 = 88,01m ymp
mk 1:10

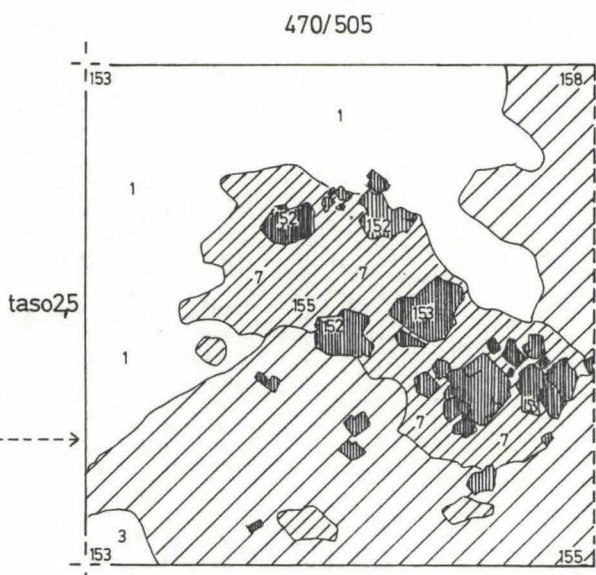
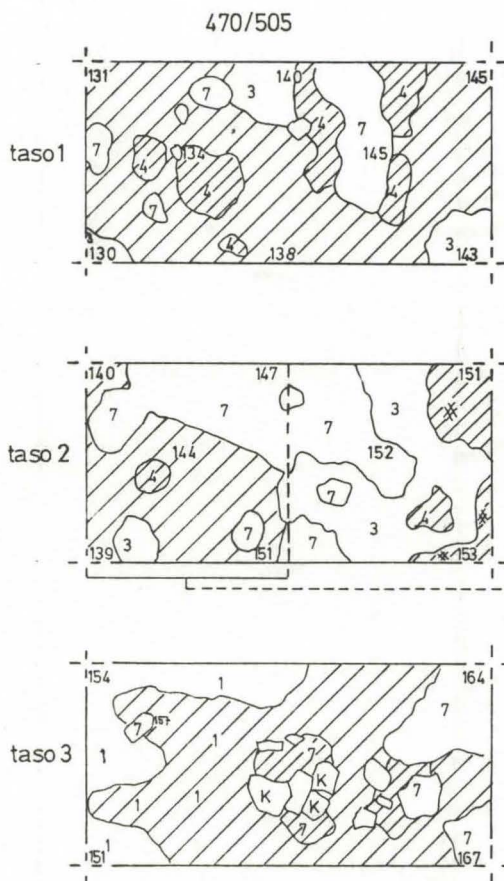
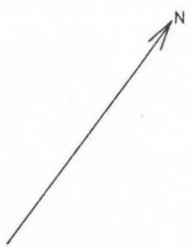
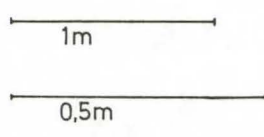
50cm
piirt.A.Ahlqvist

	vaalea likamaa
	likamaa
7	palanut hiekka
	hiili
	kivi
	saviastianpala

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

P KANKKUNEN 1983
 koekuoppa 470/505
 tasot 1-3 jotka mk:25
 sekä
 yksityiskohtakartta
 tasosta 2,5 joka mk 1:10
 kp=100= 88,01m ymp

	likamaa	7	palanut hiekka
	vaalea likamaa	*	hiili
1	vaalea hiekka	○	kivi
3	ruostehiekka	(K)	keramiikakeskittymä
4	turpeensekainen hiekka		saviastianpala

RISTIINA HARTIKKALA NEULANIEMI

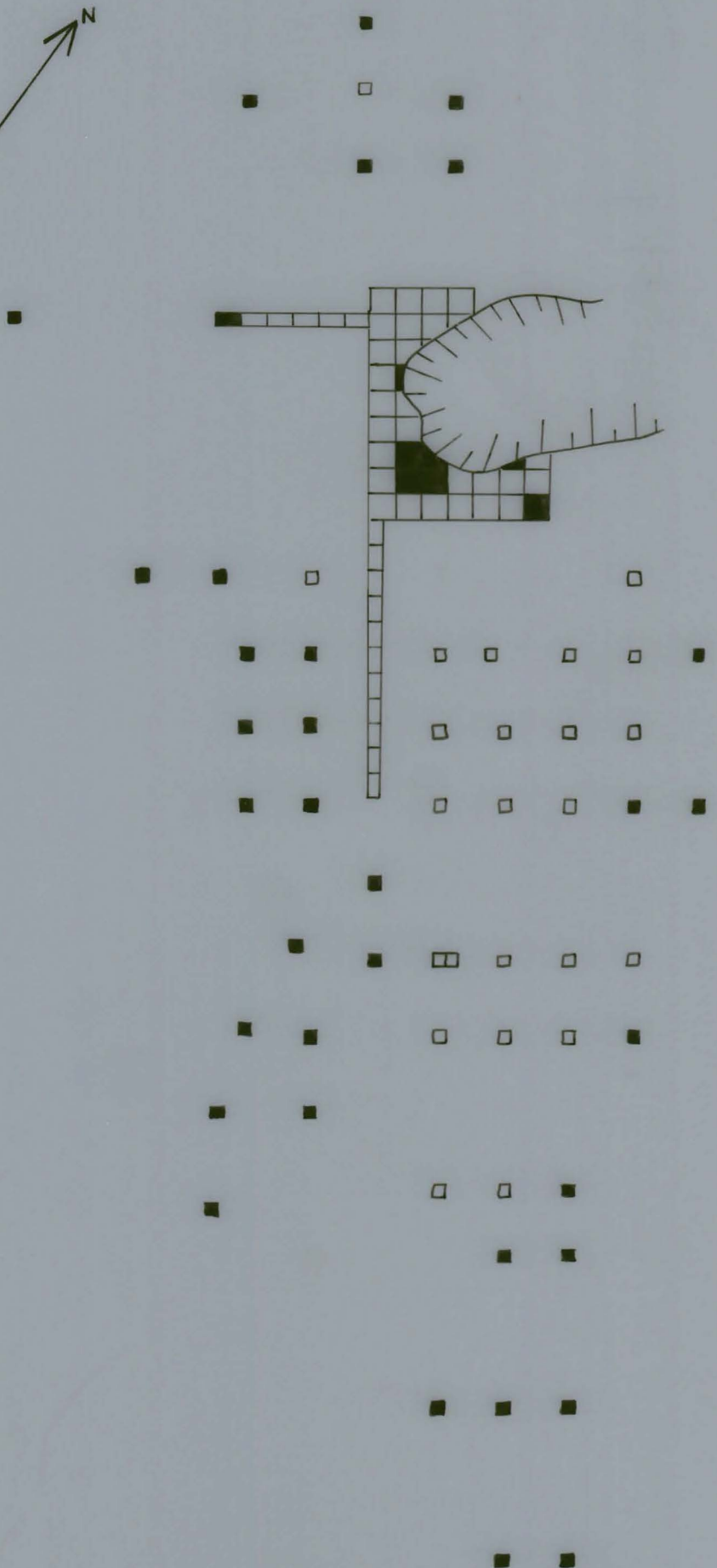
P. KANKKUNEN 1983

löytökartta
kaivausalue A
mk 1:500

10 m

piirt. P. Kankkunen

- ei löytöjä
- löytöjä

f. 58798
kaivauspaikka
kuvattu koillisesta

f. 58846
kaivajat: Juha Kirjalainen, Jouko Ukkola,
Harri Uusitalo, Kari Itäkodes, Petri
Liukkonen, Juha Tikkanen, Olli - Matti
Valkonen, Soili Kokki, piirtäjä
Agneta Ahlqvist

f. 58801,58804
panoraama kaivauspaikasta, kuvattu luoteesta

f. 58807, 58808, 58809, 58811, 58813

panoraama kaivauspaikasta, kuvattu luoteesta

f:58820,58822,58819,58824

panoraama kaivausalueelta, takana J. Kontisen talo, kuvattu kaakosta

f.58833 koeoja A = ruudut 482 - 504/500
taso 2, kuvattu kaakosta

f.58843 koeoja B = ruudut 520/488 - 498
taso 2, kuvattu lounaasta

f.58840 keramiikkakeskittymä, taso 1 $\frac{1}{2}$
ruutu 522/500, kuvattu lounaasta

f.58842 keramiikkakeskittymä, taso 2 $\frac{1}{2}$
koekuoppa 470/505, kuvattu lounaasta